Lietas Nr. C33242314
Lietas arhīva Nr. CA-0377-16/18

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2016.gada 3.februārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Stuberovska
un tiesneši I.Jēkabsone un N.Riņķis
ar sekretārēm Z.Alksni, M.Lauri,
piedaloties prasītājas /pers. C/ pārstāvim zvērinātam advokātam Jānim Zaļajam, atbildētāja sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" pārstāvei zvērinātai advokātei Annai Paučonokai,
izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34 civillietu /pers. C/ prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" par ārstniecības izdevumu, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma piedziņu sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2015.gada 8.jūnija spriedumu.
Civillietu tiesu kolēģija konstatēja sekojošo.

Aprakstošā daļa

2013.gada 27.decembrī /pers. C/ (turpmāk – prasītāja) cēlusi Rīgas rajona tiesā prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" (turpmāk – atbildētājs) par ārstniecības izdevumu, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma piedziņu.

Prasības pieteikumā prasītāja norāda, ka, pamatojoties uz 2008.gada 1.aprīļa Darba līgumu Nr.55, kas noslēgts starp prasītāju kā darbinieci un atbildētāju kā darba devēju, prasītāja tika pieņemta darbā par ķīmisko vielu žāvēšanas operatori.

Prasītāja savus darba pienākumus veica pēc augstas atbildības sajūtas un ievērojot atbildētāja rīkojumus.

2013.gada 10.martā plkst.24:00 prasītāja veica savus darba pienākumus, kad pēkšņi sajuta strāvas triecienu un tās apģērbs aizdegās. Prasītājai nebija iespējams nodzēst degošo apģērbu, tādēļ tā degoša skrēja meklēt palīdzību. Prasītājas kolēģi palīdzēja nodzēst prasītājas degošo apģērbu. Prasītāja ne vien ilgstoši cieta no degšanas, bet arī saindējās ar ķīmisko produktu degšanas rezultātā izdalītiem dūmiem.

Ņemot vērā minēto, prasītājai ir radušies izdevumi par ārstniecību, radīts ķermeņa sakropļojums un radītas morālas ciešanas, līdz ar ko no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami ārstēšanās izdevumi LVL 280,00, atlīdzinājums par sakropļojumu, t.i., atlīdzība par personisko kaitējumu LVL 60 000,00 un atlīdzība par morālo kaitējumu LVL 40 000,00.

No pielikumā pievienotā čeka redzams, ka prasītāja ir samaksājusi LVL 280,00 par ārstēšanos, tādēļ atbilstoši Civillikuma 2347.pantam šie izdevumi no atbildētāja piedzenami prasītājai.

Valsts darba inspekcija ir izmeklējusi ugunsgrēka rašanās cēloņus, kuru dēļ prasītājai 2013.gada naktī no 10.novembra uz 11.novembri tika radīti smagi miesas bojājumi. 2013.gada 26.aprīļa aktā komisija atzinusi, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir vides faktoru iedarbības rezultāts, kā arī konstatējusi, ka atbildētājs ir nepilnīgi novērtējis darba vides riska faktorus un nav vērtēts risks par statisko elektrību. Prasītāja nav iepazīstināta ar risku novērtējumu. Papildus tam, riska mazināšanās pasākumu plānā 2011.-2015.gadam nav paredzēti pasākumi statiskās elektrības samazināšanai vai novēršanai. Bez tam, aktā norādīts, ka nav veikta darba vides risku novērtēšana 2012.gadā, par ko Zemgales reģionālās Valsts darba inspekcijas amatpersona 2013.gada 7.janvārī izdevusi rīkojumu. Rīkojums noteiktajā termiņā nav izpildīts, jo uzņēmums pēc notikušā nelaimes gadījuma ir pieprasījis termiņa pagarinājumu.

Līdz ar to, no akta redzams, ka atbildētājam tika norādīts uz darbībām, kuras tam bija jāveic, lai tiktu aizsargāta darbinieku drošība. Tomēr atbildētājs ne vien nav veicis šos pasākumus, bet nav arī novērsis šos riskus pat pēc speciāla aicinājuma, kā rezultātā atbildētāja ražotnē izcēlās ugunsgrēks un prasītājai tika nodarīti smagi miesas bojājumi, radīts paliekošs sakropļojums.

No ārsta izziņas redzams, ka prasītājai bija 50% trešās pakāpes ķermeņa (sejas, kakla, abu roku un kāju) apdegums, kas ir radījis neatgriezeniskas sekas, līdz ar ko no atbildētāja par labu prasītājai piedzenama atlīdzība par personisko kaitējumu LVL 60 000,00.

Tāpat prasītāja degšanas un kodīgo dūmu ieelpošanas rezultātā izcieta nepanesamas sāpes. Prasītājai īpaši mokošs bija atveseļošanās process. Prasītājai nepārtraukti tika ievadīti pretsāpju līdzekļi, lai varētu panest mokošās sāpes. Prasītāja

bija piesieta nekustīgā stāvoklī, lai apdegumi varētu sadzīt, tika veiktas vairākas asins pārliešanas un operācijas. Papildus iepriekšminētajam, prasītājai dēļ plaušu bojājumiem bija ļoti apgrūtinoša elpošana, kas kopā ar 50% ķermeņa trešās pakāpes apdegumiem radīja nepanesamas ciešanas vairāku mēnešu garumā.

Prasītāja vērsās pie ārsta psihiatra un psihoterapeita /pers. D/, kurš sastādīja atzinumu prasītājai radītajām emocionālajām ciešanām. 2013.gada 19.novembra speciālista konsultatīvajā atzinumā konstatēts, ka negadījuma rezultātā prasītājai ir iestājusies smaga psihiska trauma, prasītāja izjūt smagu sāpju sindromu un ir konstatēts trauksmaini depresīvs stāvoklis, kas saistīts ar reāliem un iespējamiem zaudējumiem viņas dzīvē. Prasītāja ir zaudējusi veselību, darba spēju, sievišķīgumu un pievilcību.

Prasītāja novērtē, ka tai radītas morālās ciešanas LVL 40 000,00 apmērā, kurus viņa lūdz piedzīt no atbildētāja.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 2347.pantu, 2349.pantu, 1635.pantu, 1782.pantu, prasītāja lūdz pirmās instances tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai ārstniecības izdevumus LVL 280,00, atlīdzību par sakropļojumu LVL 100 000,00, kas sastāv no atlīdzības par personisko kaitējumu LVL 40 000,00 un atlīdzības par morālo kaitējumu LVL 60 000,00; noteikt sprieduma nekavējošu izpildi.

Ar Rīgas rajona tiesas 2015.gada 8.jūnija spriedumu nospriests prasību apmierināt; piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai ārstniecības izdevumus LVL 280,00 jeb EUR 398,40, atlīdzību par sakropļojumu LVL 100 000,00 jeb EUR 142 287,18, kas sastāv no atlīdzības par personisko kaitējumu LVL 40 000,00 jeb EUR 56 914,87 un atlīdzības par morālo kaitējumu LVL 60 000,00 jeb EUR 85 372,31, kopā LVL 100 280,00 jeb EUR 142 685,59; piedzīt no atbildētājas valsts ienākumos nenomaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 3,10 apmērā (samaksu apliecinošs dokuments ir jāiesniedz Rīgas rajona tiesā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas); piedzīt no atbildētājas valsts ienākumos nenomaksāto valsts nodevu EUR 3027,55 apmērā (samaksu apliecinošs dokuments ir jāiesniedz Rīgas rajona tiesā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas); noteikt spriedumam par ārstniecības izdevumu, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma piedziņu nekavējošu izpildi.

Pirmās instances tiesa atsaucās uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, norādot, ka lietā nav strīda par faktu, ka prasītāja kopš 2008.gada 1.aprīļa strādāja pie atbildētāja un 2013.gada 11.martā plkst.00:10 darba vietā notika nelaimes gadījums, ko apliecina lietas materiāliem pievienotais akts par nelaimes gadījumu darbā.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka 2013.gada 12.martā atbildētājs ar rīkojumu Nr.13 nolēma izveidot komisiju notikušā nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanai.

Komisija savu darbu pabeidza, sastādot aktu Nr.1/0900462013.

Aktā norādīts, ka Darba vides riska faktoru novērtēšana veikta nepilnīgi, nav vērtēts risks par statisko elektrību. Prasītāja nav iepazīstināta ar risku novērtējumu. Riska mazināšanas pasākumu plānā 2011.-2015.gadam nav paredzēti pasākumi statiskās elektrības samazināšanai vai novēršanai. Nav veikta darba vides risku novērtēšana 2012.gadā, par ko Zemgales RVDI amatpersona 2013.gada 7.janvārī ir izdevusi rīkojumu. Rīkojums noteiktajā termiņā nav izpildīts (uzņēmums pēc notikušā nelaimes gadījuma ir pieprasījis termiņa pagarinājumu). Uzņēmuma 2012.gada Drošības pārskatā nav iekļauti pasākumi statiskās elektrības novēršanai vai mazināšanai porofora ražotnē, kā to norāda Ministru kabineta noteikumi Nr.532 "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem" 27.7.punkts, 27.9.punkts.

Porofora ražošanas telpā Nr.100 nav veikti laboratoriskie mērījumi mikroklimatam un ķīmisko vielu koncentrācijai darba vides gaisā.

Minētajā aktā ir konstatēts, ka darba devējs nav ievērojis Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" 4.1.apakšpunktu, kas nosaka, ka, novērtējot darba vides risku, darba devējs nodrošina darba vietu vai darba veidu pārbaudi, nosakot tajos pastāvošos darba vides faktorus un konstatējot faktorus, kuri rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai. Darba devēja atbildība noteikta šo noteikumu 8.punktā. Darba devējs nav nodrošinājis drošu darba vidi darba vietā, ko apliecina notikušais nelaimes gadījuma fakts, tādējādi Darba aizsardzības likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkts, kas nosaka, ka darba vidi izveido tā, lai izvairītos no darba vides riska vai mazinātu nenovēršama darba vides riska ietekmi. Darba devēja atbildība noteikta šā likuma 27.pantā, kas nosaka, ka darba devējs ir atbildīgs par nodarbināto drošību un veselību darbā. No darbinieces /pers. C/ puses normatīvo aktu pārkāpumi netika konstatēti, cietušās veselības traucējumi ir smagi.

Minēto aktu atbildētājs nav apstrīdējis, līdz ar ko pirmās instances tiesa secināja, ka aktā konstatētā informācija atbilst faktiskajiem apstākļiem.

2013.gada 15.marta Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas izziņa apliecina, ka prasītājai ir smagi veselības traucējumi.

Kaut arī atbildētājs tiesā mēģināja pierādīt, ka nelaimes gadījums darbā radās prasītājas vainas dēļ, taču pirmās instances tiesa, noklausoties liecinieku liecības un salīdzinot ar lietas materiālos esošajiem pierādījumiem, nekonstatēja prasītājas vainu nelaimes gadījuma izcelšanai.

Tā piemēram, lieciniece /pers. G/ tiesas sēdē liecināja, ka, strādājot kopā ar prasītāju nelaimes gadījuma notikuma dienā, pirmā pamanījusi prasītāju skrienam pa gaiteni degošu. Lieciniece paņēma spaini un dzēsa 2-3 minūtes prasītāju. Norāda, ka gan centrālajā gaitenī, gan dušas telpā dega uguns un dušas telpā krānā bija ūdens.

Prasītāja bija ģērbusies speciālajā apģērbā, cepurē, sporta kurpēs un zeķēs, virsū bija gaiši zils krekliņš. Kājās nebija darba apavu. Ar maisītāju, ar kuru strādāja prasītāja, iepriekš bija strādājusi lieciniece un bija sastapusies ar situācijām, ka darba laikā veidojas statiskā elektrība. Lieciniece ir piedzīvojusi gadījumus, kad elektrība ir situsi lieciniecei ar elektrisko strāvu, par ko lieciniece ziņoja meistaram. Meistars ir /uzvārds/. Otrajā stāvā ir ierīkota smēķētava, uz kuru visi devās

smēķēt. Lieciniece ar prasītāju smēķēja 99.telpā, kurā to darīt nav atļauts. Tāpat lieciniece apliecina, ka ir smēķējusi kopā ar prasītāju telpā, kurā nav atļauts smēķēt. Ejot smēķēt, prasītāja uzvilka savu personīgo virsjaku.

No minētajām liecībām pirmās instances tiesa konstatēja, ka prasītājai kājās nebija darba apavi, bet sporta apavi, un prasītāja kopā ar liecinieci darba laikā smēķēja tam nepiemērotā telpā, taču tajā pat laikā lieciniece apliecināja pirmās instances tiesai, ka darbā ar poroforu ir saņēmusi elektriskās strāvas triecienus, ko noliedz atbildētājs.

Savukārt lieciniece /pers. H/ pirmās instances tiesai apliecināja, ka pie atbildētāja nostrādāja 7 gadus, bija vecākā maiņā un ir strādājusi ar poroforu. Lieciniece zināja par statiskās elektrības rašanos un risku darbā ar poroforu. Var apliecināt, ka palīdzēja prasītājai nogriezt apdegušās drēbes, apsmērēt ar pretapdeguma līdzekli un apbintēt, jo ātrās palīdzības ārsti nespēja to veikt un palūdza to veikt darbiniecēm. Norāda, ka prasītājai zem speciālā darba apģērba bija apakšveļa, krekliņš un zeķes. Drēbes tika nogrieztas, jo tās novilkt nebija iespējams. Var apliecināt, ka, strādājot ar poroforu, nekad nav dabūjusi ar statisko elektrību.

No liecinieces liecībām pirmās instances tiesa konstatēja, ka darbā ar poroforu pastāvēja statiskās elektrības rašanās risks, par ko bijusi informēta lieciniece, kaut arī tādu elektrības lādiņu nav saņēmusi, tāpat lieciniece apliecināja, ka prasītājas drēbes nebija iespējams novilkt pēc negadījuma, bet tās bija jānogriež, ko nepalīdzēja darīt ātrās medicīniskās palīdzības ārsti.

Liecinieks/pers. I/ pirmās instances tiesai apliecināja, ka bija prasītājas priekšnieks. Norādīja, ka dušas darbojās nelaimes gadījuma brīdī, kā arī bija pārbaudīts porofora maisītāja sazemējums. Norāda, ka nav saņēmis sūdzības no darbiniekiem par statisko elektrību darbā ar maisītāju. Tāpat netika saņemtas sūdzības par darba apaviem. Norāda, ka nezinājis, ka darbinieces 99.telpu izmanto par smēķētavu, jo otrajā stāvā bija ierīkota smēķētava darbiniekiem. Apliecina, ka personīgi nodevis prasītājas mātei LVL 300,00 un vēlāk vedis uz slimnīcu divas reizes pa LVL 200,00. Prasītājas draugs norādīja, ka līdzekļi nav nepieciešami. Kopumā tika nodoti LVL 700,00.

Tiesas sēdē tika apskatīts ieraksts no koridora nelaimes gadījuma notikuma laikā, kurā ir redzams, ka prasītāja kopā ar liecinieci /pers. G/ vairākkārtīgi dodas uz smēķētavu 99.telpā, taču aizdegšanās brīdī prasītāja atrodas telpā Nr.100 un pa koridoru dodas dušas telpu virzienā, kur prasītājai pievienojas lieciniece un darbabiedrene /uzvārds 1/, kas palīdz prasītāju apdzēst.

No minētā ieraksta pirmās instances tiesa secināja, ka faktiskajiem apstākļiem neatbilst prasītājas apgalvotais, ka visur valdīja tumsa, dušās nebija ūdens un prasītāja degusi vairākas minūtes, jo degšana turpinājusies ne ilgāk par 2-3 minūtēm. Tāpat patiesībai neatbilst atbildētāja norādītais apgalvojums par to, ka aizdegšanās notikusi telpā Nr.99, kurā prasītāja smēķēja.

Kaut arī atbildētājs norāda un pierāda tiesai, ka prasītāja darba laikā ir devusies smēķēt uz telpu Nr.99, kura nav piemērota smēķēšanai, taču šis apstāklis nekādā veidā nevarēja ietekmēt turpmākos notikumus.

2015.gada 4.marta Valsts policijas vēstulē Labklājības ministrijas Valsts darba inspekcijai ir norādīts, ka elektriskais potenciāls maisītāja nodalījumā var sasniegt 3-5 kV un ka poroforam ir tieksme uzkrāt statiskās elektrības lādiņu. Šie norādījumi pirmās instances tiesas ieskatā bija pietiekoši, lai tiesa varētu izskaidrot kādēļ notika porofora aizdegšanās saskarē ar maisītāju vai arī notika porofora pašaizdegšanās berzes rezultātā uzkrājušās statiskās elektrības izlādes dēļ bēršanas laikā.

Pirmās instances tiesa atzina, ka vēstulē norādītais elektriskais potenciāls maisītāja nodalījumā, kurš uzkrājas 3-5 kV apjomā, ir pielīdzināms nelielas elektrostacijas jaudas apjomam, kas nozīmē, ka darbā ar tik paaugstinātu elektrības uzkrāšanos ir jābūt augstāk kvalificētam darba spēkam, kurš ir apmācīts darbam tik augsta elektriskā sprieguma situācijā. Šāda kvalifikācija prasītājai netika konstatēta, arī apmācīta prasītājai netika veikta.

Kaut arī minētajā vēstulē ir norāde, ka statiskās elektrības lādiņa izlāde varēja rasties no cietušās sporta apaviem, taču rodas jautājums kā sporta apavi, kuriem ir gumijas zole, tāpat kā darba apaviem, var vadīt elektrību vai radīt dzirksteli, lai notiktu porofora aizdegšanās. Nevienā no liecībām vai atzinumiem nav konstatēts, kādi tieši apavi bija kājās prasītājai, kā tikai norāde aktā par nelaimes gadījumu darbā, ka tie bijuši sporta apavi ar zamšādas virsmu. Šajā gadījumā prasītājai bija jābūt kājās sporta apaviem, kuriem ir metāla naglas un ar tādiem apaviem bija jāberzējas pa grīdu, lai radītu dzirksteli, kas izraisītu aizdegšanos. Kā to apliecina liecinieki, tad prasītājai kājās bija parasti sporta apavi ar zamšādas virsmu un, kā jau parastiem sporta apaviem, tiem bija gumijas zole, virspuse no zamšādas, kas nevarēja vadīt elektrību un uzkrāt lādiņu atbilstoši fizikas likumiem.

Apkopojot konstatēto, pirmās instances tiesa secināja, ka nelaimes gadījums darbā varēja notikt statiskās elektrības lādiņa izlādes dēļ, kas radās no iekārtas maisītāja darbības, uzkrājoties tajā statiskajai elektrībai un brīdī, kad cietusī darbiniece bēra tajā poroforu, radās statiskās elektrības lādiņa izlāde, kaut arī pēc atbildētāja paskaidrojumiem iekārta ir sazemēta.

Prasītāja ir lūgusi pirmās instances tiesu piedzīt no atbildētāja prasītājas labā ārstniecības izdevumus LVL 280,00 jeb EUR 398,40, atlīdzību par sakropļojumu LVL 100 000,00 jeb EUR 142 287,18, kas sastāv no atlīdzības par personisko kaitējumu LVL 40 000,00 jeb EUR 56 914,87 un atlīdzības par morālo kaitējumu LVL 60 000,00 jeb EUR 85 372,31.

Pirmās instances tiesa atsaucās uz Civillikuma 1635.pantā, norādot, ka sāpes un ciešanas nevar novērtēt naudā, taču tiesai jāpiešķir tām atbilstoša naudas summa. Mērīt fiziskas vai garīgas ciešanas latos, *euro* vai dolāros nav loģiski.

Morālā kaitējuma "atlīdzībai" nav mērķis kompensēt, bet gan pēc citiem kritērijiem noteikt, cik būtu saprātīgi vajadzīgs, lai mierinātu cietušo.

No Civillikuma 1635.panta otrajā daļā dotās morālā kaitējuma jēdziena definīcijas secināms, ka lai varētu runāt par morālo kaitējumu šīs normas izpratnē, ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību, otrkārt, ar šo neatļauto

darbību aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību (piemēram, kādu no cilvēka pamattiesībām) vai nemantisko labumu (piemēram, veselību, reputāciju). Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas. Tiesības uz atlīdzinājumu personai ir paredzētas, lai pēc iespējas novērstu (mazinātu) šīs sekas. Līdz ar to vispirms ir jākonstatē morālā kaitējuma esamība un tikai pēc tam jāskaidro un jāvērtē atlīdzinājuma apmērs.

Minētā norma vispārējā kārtā paredz personas tiesības saņemt atlīdzību par tādu tiesību aizskārumu, kura rezultātā tai ir nodarīts kaitējums.

Kaitējums kā neatļautas darbības sekas var būt gan mantisks, gan nemantisks.

Tātad atbilstoši šai normai morālais kaitējums ir fiziskas garīgas ciešanas, ko izraisījis prettiesisks (ar neatļautu darbību) cietušā nemantisku tiesību vai labumu aizskārums. No minētā secināms, ka, lai vispār varētu runāt par morālo kaitējumu šīs normas izpratnē, ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību, otrkārt, ar šo neatļauto darbību aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību (piemēram, kādu no cilvēka pamattiesībām) vai nemantisko labumu (piemēram, veselību, reputāciju).

Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas.

Pirmās instances tiesa atsaucās uz Civillikuma 2349.pantu, norādot, ka nav šaubu, ka atlīdzība noteicama par tām negatīvajām sekām, ko nevar izmērīt kā mantisku samazinājumu, respektīvi, zaudējumu. Tātad par psihiskiem pārdzīvojumiem, emocionālo diskomfortu un ciešanām, ko izraisa vai nu sakropļojums, vai izķēmojums, vai abi kopā, turklāt abi ir arī veselības bojājumi. Un atlīdzības apmēru nosaka tiesa pēc sava ieskata, vadīdamās no taisnīguma un saprātīguma apsvērumiem. Tas ir tieši tas pats, ko vēlāk apzīmē ar terminu "morālais kaitējums". Par to, ka Civillikuma 2352.-2353.pantā paredzētā atlīdzība savā būtībā ir kompensācija par morālo kaitējumu, Senāts norādīja jau 1999.gadā, turklāt atsaucoties arī uz Augstākās tiesas plēnuma 1999.gada 26.februāra lēmumu Nr.1. Secināms, ka ar terminu „morālais kaitējums" apzīmē plašāku kategoriju, kurā kā apakšgrupa ietilpst atlīdzība par sakropļojumu un izķēmojumu, kā arī atlīdzība par goda un cieņas aizskārumu, miesas bojājumu (kas nav radījis Civillikuma 2349.pantā paredzētās sekas), privātuma aizskārumu un citas apakšgrupas, kuru skaits turpina augt, bet kurām nav kaitējuma atlīdzības veidus klasificējoša nozīme. Likums neparedz atsevišķi atlīdzību par sakropļojumu vai izķēmojumu un vēl arī atlīdzību par sāpēm un ciešanām (morālo kaitējumu).

Tas, ka Civillikuma 2349.pantā paredzētā atbildība ir kaitējuma atlīdzināšana, neapšaubāmi izriet no Senāta secinājumiem lietā Nr. SKC-226/2010, kuri kā trešā tēze par spriedumu publicēti Augstākās tiesas mājaslapā – Civillikuma 2349.pants ir tiesiskais pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai par sakropļojumu vai izķēmojumu.

Ja persona noteiktā laika posmā ir izjutusi garīgas ciešanas sakarā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu, tad viņa ir tiesīga saņemt par to atlīdzinājumu. Laika posms, kādā saglabājas miesas bojājuma sekas izkropļojuma vai izķēmojuma veidā, var būt papildu kritērijs morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai, taču tas nevar būt pamats secinājumam, ka persona nav tiesīga saņemt atlīdzinājumu vispār.

No lietas materiāliem pievienotā ārsta psihiatra, psihoterapeita konsultatīvā atzinuma pirmās instances tiesa secināja, ka prasītāja ir cietusi no smagiem un dziļiem apdegumiem ar sekojošu apdegumu slimību. Par slimības smagumu liecina apdeguma pakāpe un platums, ka arī smaga šoka stāvoklis ar apziņas aptumšošanos. Pašlaik ir acīmredzami psihiskie traucējumi, kuri ir izveidojušies kā sekas pēc nelaimes gadījuma 2013.gada martā. Prasītājai ir konstatējams trauksmaini depresīvs stāvoklis, kas ir saistīts ar reāliem un iespējamiem zaudējumiem viņas dzīvē – viņa ir zaudējusi veselību, darba spējas, sievišķīgumu, pievilcību un baidās zaudēt savu civilvīru. Reāli mainījies arī ķermeņa stāvoklis, šim stāvoklim ir tendence kļūt par hronisku, padarot pacienti par hroniski slimu ar iespējamu invaliditāti. Prasītājai sava izkropļotā izskata dēļ būs izteiktas grūtības sociālai funkcionēšanai, ja tas paredz ķermeņa atkailināšanu. Neizbēgamā kauna sajūta par sava ķermeņa izkropļoto izskatu, baiļu sajūta par spēju strādāt un spēju nodrošināt bērna iztiku. Ārsts iesaka individuālo psihoterapiju un psihofarmakoterapiju trauksmaini depresīva stāvokļa ārstēšanai un psiholoģiskas traumas seku novēršanai, terapijai jābūt ilgstošai un nepārtrauktai.

No konstatētajiem apstākļiem pirmās instances tiesa secināja, ka šajā gadījumā pastāv visi priekšnoteikumi, lai prasītājas prasība par ārstniecības izdevumu LVL 280,00 jeb EUR 398,40, atlīdzības par sakropļojumu LVL 100 000,00 jeb EUR 142 287,18, kas sastāv no atlīdzības par personisko kaitējumu LVL 40 000,00 jeb EUR 56 914,87 un atlīdzības par morālo kaitējumu LVL 60 000,00 jeb EUR 85 372,31, tiktu apmierināta pilnā apmērā.

Pie šāda secinājuma pirmās instances tiesa nonāca, vērtējot lietā iesniegto apmaksas čeku par Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas veiktajām medicīniskajām manipulācijām prasītājai LVL 280,00 apmērā, un tiesas ieskatā nav būtisks tas apstāklis, ka prasītājas veselību darba devējs bija apdrošinājis, jo šādi izdevumi prasītājai radās tieši atbildētāja prettiesiskās rīcības dēļ, nenodrošinot tādus darba apstākļus, ka nerada kaitējumu prasītājas dzīvībai un veselībai.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, pirmās instances tiesa ņēma vērā ne tikai prasītājai nodarītā kaitējuma apmēru un turpmāk nepieciešamos līdzekļus, lai prasītāja varētu atjaunot garīgo un fizisko veselību, bet arī faktu, ka atbildētāja gada apgrozījums sastāda 11-12 miljoni *euro*, un šis apstāklis ir pamats tiesas secinājumam, ka tiesas noteiktajam morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir jākalpo arī ar preventīva soda funkciju attiecībā uz atbildētāju, kurš uzņēmumā ar tik lielu apgrozījumu nav nodrošinājis normatīvo aktu ievērošanu un nav novērsis uzraugošo iestāžu konstatētos pārkāpumus, kā rezultātā ir radies nelaimes gadījums darbā.

Pirmās instances tiesa atsaucās uz Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, norādot, ka no atbildētāja valsts labā piedzenama nenomaksātā valsts nodeva EUR 3027,55 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 3,10 apmērā.

Prasītāja ir lūgusi tiesu noteikt spriedumam daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu nekavējošu izpildi.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 4.punktu, konstatēja, ka prasītājas celtais prasījums atbilst Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 4.punkta nosacījumiem, un, izvērtējot lietā esošo ārsta psihiatra, psihoterapeita konsultatīvo atzinumu, pirmās instances tiesa secināja, ka līdzekļi garīgās un fiziskās veselības atjaunošanai prasītājai ir nepieciešami steidzami un jo ātrāk tiek uzsākta kvalitatīva ārstēšana un rehabilitācija, jo veiksmīgāku rezultātu ir iespējams sasniegt. Taču tā kā prasītājas ienākumi 2013.gadā bija aptuveni LVL 350,00 mēnesī, tad prasītājai noteikti nav iekrājumi, lai nepieciešamos izdevumus segtu no saviem līdzekļiem, tāpat tiesa ņēma vērā, ka prasītājas aprūpē ir nepilngadīgs bērns, taču prasītājai veselības stāvokļa dēļ nav iespējams strādāt algotu darbu.

Pirmās instances tiesa atsaucās uz Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, spriedumam daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu nosakot termiņu – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Par minēto spriedumu 2015.gada 1.jūlijā apelācijas sūdzību iesniegusi atbildētāja pārstāve, pārsūdzot to pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā atbildētāja pārstāve norāda, ka pirmās instances tiesas secinājumu, ka Valsts darba inspekcijas aktu Nr.1/0900462013 par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – akts) atbildētājs nav apstrīdējis, līdz ar ko aktā konstatētā informācija atbilst faktiskajiem apstākļiem, atbildētājs uzskata par nepamatotu, jo Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 29.maija lēmumā Nr.SKC-2247/2014 atzīts, ka Valsts darba inspekcijas sastādītajā aktā par nelaimes gadījumu darbā fiksētajai informācijai, izskatot prasību par nelaimes gadījumā darbā radīto zaudējumu piedziņu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, nav piešķirama prejudiciāla nozīme, respektīvi, tā pati par sevi tiesai nav saistoša. Tiesai jānoskaidro lietas apstākļi pēc tiesas sēdē pārbaudītiem procesa dalībnieku iesniegtiem pierādījumiem, tajos ietvertās ziņas (informāciju) izvērtējot to kopumā.

Lietas izskatīšanas gaitā atbildētājs pierādījis divus rupjus prasītājas darba drošības noteikumu pārkāpumus, proti, smēķēšanu neatļautā vietā, kā arī izsniegto darba apavu neizmantošanu, tādējādi rupji pārkāpjot Darba aizsardzības likuma 17.panta 1.punkta noteikumus, ko pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, nedz nosakot prasītājas tiesības saņemt atlīdzību, nedz lemjot par atlīdzības apmēru.

Lietas materiālos atrodas 2012.gada 12.jūlija protokols par darbinieku darba vides riska faktoru novērtējumu, no kura izriet, ka 2011.gadā veiktā riska novērtējuma rezultāti atbilst esošai situācijai. Turklāt arī Valsts darba inspekcijas 2013.gada 7.janvāra rīkojumā termiņš darba vides risku novērtēšanai bija noteikts līdz 2013.gada 23.martam, kas uz nelaimes gadījuma brīdi vēl nebija iestājies.

Lietas materiālos atrodas eksperta atzinums par papildus ugunsgrēku tehniskās ekspertīzes veikšanu. Spriedumā eksperta atzinums ne tikai nav pieminēts, bet, vēl jo vairāk, pirmās instances tiesa pati, pretēji eksperta atzinumam, izslēdz iespēju, ka statiskās elektrības lādiņa izlāde varēja rasties no cietušās darbinieces sporta apaviem.

Pirmās instances tiesas secinājums par izlādes neiespējamību no prasītājas sporta apaviem pamatots ar patiesībai neatbilstošu apgalvojumu, ka nevienā no liecībām vai atzinumiem nav konstatēts, kādi tieši apavi bija kājās prasītājai, kā tikai norāde aktā par nelaimes gadījumu darbā, ka tie bijuši sporta apavi ar zamšādas virsmu.

Vērš uzmanību, ka 2015.gada 4.marta Valsts policijas vēstulē Labklājības ministrijas Valsts darba inspekcijai, uz kuru ir atsauce spriedumā, norādīts, ka prasītāja liecināja, ka notikuma dienā bija ģērbusies sintētiskos sporta apavos, savukārt, aktā par nelaimes gadījumu norādīts, ka nelaimes gadījuma brīdī prasītājai kājās bija personīgās šņorējamās krosenes sarkanā krāsā, iespējams zamšveidīga materiāla. Līdz ar ko spriedumā nepatiesi norādīts, ka liecinieki apliecinājuši, ka prasītājai kājās bija parasti sporta apavi ar zamšādas virsmu. Neviens no lieciniekiem par sporta apavu materiāla sastāvu nav liecinājis.

Kā arī spriedumā pirmās instances tiesa, bez jebkādas atsauces uz zinātnisko literatūru, norāda, ka elektriskais potenciāls maisītāja nodalījumā, kurš uzkrājas 3-5kV apjomā, ir pielīdzināms nelielas elektrostacijas jaudas apjomam, ignorējot eksperta atzinumā norādīto, ka, pirmkārt, elektriskais potenciāls maisītāja nodalījumā var sasniegt 3-5kV, otrkārt, ka tas daļēji izlādējas caur sazemētu iekārtas apvalku.

Pirmās instances tiesa ir ignorējusi liecinieku liecības par to, ka maisītājs bija sazemēts, kā arī aktā norādīto informāciju, ka sazemējuma mērījumi bija veikti 2012.gada 6.novembrī.

Pirmās instances tiesa bez jebkādas argumentācijas noraidīja atbildētāja iebildumu, ka aizdegšanās notikusi telpā Nr.99, kurā prasītāja smēķēja.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja savus pienākumus veica pēc augstas atbildības sajūtas un ievērojot atbildētāja rīkojumus. Diemžēl lietas izskatīšanas gaitā ir noskaidrots, ka šāds prasītājas apgalvojums neatbilst patiesībai.

Prasītāja iepazīstināta ar Ievadinstrukciju II.01.05. 2008.gada 1.aprīlī, ko pierāda prasītājas paraksts ievadinstruktāžas reģistrācijas žurnālā (lietas 1.sējuma 79.lapa). Šīs instrukcijas 4.5.punktā noteikts pienākums valkāt vai citādi lietot darbā individuālos aizsardzības līdzekļus. Instrukcijas 6.1.punktā un 6.2.punktā noteikts aizliegums uzņēmuma teritorijā un telpās lietot atklātu uguni un smēķēt (smēķēt atļauts tikai speciāli šim nolūkam iekārtotās un apzīmētās vietās). Prasītāja parakstījusies par darba aizsardzības instruktāžu darba vietā (lietas 1.sējuma 82.lapa), tajā skaitā prasītāja ir parakstījusies par instruktāžu saskaņā ar Darba drošības instrukciju darbam ar poroforu (lietas 1.sējuma 109.lapa) un instrukciju ķīmisko vielu žāvēšanas operatora darbam ar poroforu (lietas 1.sējuma 110.-118.lapa). Instrukcijas ķīmisko vielu žāvēšanas operatora darbam ar poroforu 4.2.7.punktā paredzēts, ka žāvēšanas operatora pienākums ir lietot individuālos aizsardzības līdzekļus saskaņā ar drošības tehnikas instrukciju darbam ar poroforu. Instrukcijas 7.4.punktā norādīts, ka smēķēt drīkst tikai speciāli iekārtotās vietās – smēķētavās. Savukārt instrukcijas darbam ar poroforu (lietas 1.sējuma 109.lapa) 5.punktā norādīti šādi individuālie aizsardzības līdzekļi – blīva auduma darba apģērbs, darba apavi, cimdi, galvassega, sejas aizsargs. Prasītājai individuālie aizsardzības līdzekļi, tajā skaitā darba apavi, tika izsniegti, ko pierāda akts (lietas 1.sējuma 10.lapa) un prasītājas personas kartīte (lietas 1.sējuma 95.lapa). Abās instrukcijās norādīts arī tas, ka porofors ir

sprādzienbīstama, viegli uzliesmojoša viela, kas viegli uzliesmo no trieciena, berzes vai dzirksteles, vai cita aizdegšanās avota. Prasītājai bija gandrīz trīs gadu pieredze un iemaņas darbam ar poroforu.

Neskatoties uz minēto, gan pati prasītāja atzīst, gan tas ir pierādīts ar lietas materiāliem un liecinieku liecībām, ka prasītāja ir apzināti ignorējusi divus būtiskus darba aizsardzības noteikumus, par kuriem tika instruēta, proti, lietojusi personīgos, sintētiskos darba apavus, otrkārt, kā izriet no liecinieces /pers. G/ liecības, un tiesas sēdē pārbaudītā videoieraksta, smēķējusi neatļautā vietā tiešā tuvumā no porofora – sprādzienbīstamas, viegli uzliesmojošas vielas.

Prasītāja bija nodrošināta ar antistatiska auduma aizsargtērpu un apaviem. Arī iekārtai, ar kuru strādāja prasītāja, tika nodrošināts zemējums un ar atbilstoši kalibrētiem mērinstrumentiem tika veiktas zemējuma un izolācijas pretestības pārbaudes (lietas 1.sējuma 131.-138.lapa). Tiešā tuvumā telpai, kur strādāja ar poroforu, bija izvietota avārijas duša. Līdz ar to, pretēji aktā konstatētajam, atbildētājs faktiski izvērtējis risku par statisko elektrību un veicis pasākumus šī riska samazināšanai.

Lietas izskatīšanas gaitā pierādīts, ka prasītāja apzināti pārkāpa darba drošības noteikumus, savukārt atbildētājs veicis nepieciešamos pasākumus statiskās elektrības riska samazināšanai, pirmās instances tiesa nepamatoti ignorēja atbildētāja atsauci uz Civillikuma 1645.pantu.

Atsaucās uz 2014.gada tiesu prakses apkopojumu "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās", norādot, ka morālā kaitējuma atlīdzības apmērs jāsamēro ar nodarīto kaitējumu, kas nozīmē, ka atskaites punkts atlīdzības noteikšanai ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un citi būtiski apstākļi, kam ir nozīme atlīdzības noteikšanā.

Atbilstoši vienlīdzības principam, morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī citos (jo sevišķi – salīdzināmos) gadījumos noteikto atlīdzinājumu veids un apmērs.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas pierāda, ka prasītājai ir noteikta II invaliditātes grupa, nav iesniegti pierādījumi, kas pierāda prasītājas darbspēju zaudējumu. Turklāt invaliditāti un darbspēju zaudējumu nosaka uz sešiem mēnešiem, vienu gadu, diviem vai pieciem gadiem vai uz mūžu. Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, ka invaliditāte noteikta uz mūžu, kas arī jāņem vērā, nosakot atlīdzības apmēru, jo laika gaitā veselības stāvoklis var uzlaboties, samazinās arī darbspēju zaudējums.

Turklāt no liecinieces /pers. H/ liecības izriet, ka ātrā palīdzība nesniedza prasītājai kvalitatīvu medicīnisko palīdzību uzreiz pēc nelaimes gadījuma, jo pirmā neatliekamās medicīniskās palīdzības mašīna ieradās 40 minūtes pēc izsaukuma, ārsti nezināja kā rīkoties šajā situācijā, un prasītāja tika aizvesta uz slimnīcu tikai pēc plkst.4:00 no rīta, t.i. vairāk nekā 3 stundas pēc nelaimes gadījuma. Līdz ar to nekvalitatīvā un novēlotā medicīniskā palīdzība diemžēl varēja ietekmēt prasītājas veselības stāvokli un gūto traumu smagumu, par ko atbildētājs nebūtu vainojams.

Spriedumā pirmās instances tiesa šos atbildētāja iebildumus un iepriekš norādītos kritērijus ir ignorējusi, kas novedis pie nepareizas lietas izskatīšanas.

Atbildētājs uzskata, ka pirmās instances tiesa nav samērojusi atlīdzības apmēru ar nodarīto kaitējumu, it īpaši, ņemot vērā prasītājas pieļautos pārkāpumus un apstākli, ka no eksperta atzinuma izriet, ka, iespējams, tieši prasītājas izmantotie personīgie apavi bija ugunsgrēka izcelšanās iemesls.

Apmierinot prasījumu par ārstniecības izdevumu piedziņu, pirmās instances tiesa nav objektīvi vērtējusi visus lietas apstākļus, to starpā, pierādītu faktu, ka liecinieks /pers. I/ nodeva prasītājai ārstēšanai LVL 400 (EUR 569,15) un vēl LVL 300 (EUR 426,86) viņas mātei, līdz ar to faktiski ārstēšanās izdevumi LVL 280,00 apmērā prasītājai tika kompensēti. Turklāt spriedumā pirmās instances tiesa nav pamatojusi, kāpēc nav uzskatāms par būtisku apstāklis, ka prasītājas veselību darba devējs bija apdrošinājis 2013.gadā un 2014.gadā un līdz ar to prasītājai gan 2013.gadā, gan 2014.gadā nebija šķēršļu ārstēties un saņemt ārstniecības izdevumu kompensāciju no apdrošinātāja.

Atsaucās uz Civilprocesa likuma 204.pantu, norādot, ka, neskatoties uz to, ka prasītāja nekādā veidā nav motivējusi nepieciešamību pēc sprieduma nekavējošas izpildes, pirmās instances tiesa ir ne tikai noteikusi sprieduma nekavējošu izpildi, bet arī noteikusi to pilnā, t.i. EUR 142 685,59 apmērā. Ņemot vērā minēto, atbildētājs lūdz, noraidot prasību lietā pilnīgi vai daļēji, izlemt jautājumu par sprieduma izpildīšanas pagriezienu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 33.pantu, 41.pantu, 44. pantu, 413. panta pirmo daļu, 414.pantu, 415.panta pirmo, otro daļu, 416.pantu, 417.pantu, 425.pantu, 426.pantu, 432.pantu, 634. panta pirmo daļu, 635. panta ceturto daļu, atbildētājs lūdz apelācijas instances tiesu prasību noraidīt; noraidot prasītājas prasību pilnīgi vai daļēji, izlemt jautājumu par sprieduma izpildīšanas pagriezienu; piedzīt no prasītājas atbildētāja labā visus tiesāšanās izdevumus.

Par minēto apelācijas sūdzību 2015.gada 21.augustā savus paskaidrojumus iesniedzis prasītājas pārstāvis, norādot, ka atbildētājs lietas materiāliem pievienoja nelaimes gadījuma ierakstu (novērošanas kameru), no kura redzams, ka nelaimes gadījums noticis, prasītājai pildot darba pienākumus. Līdz ar to, nav pamatoti apgalvojumi, ka prasītāja ar savām darbībām veicinājusi nelaimes gadījumu. Bez tam Valsts darba inspekcija nav konstatējusi prasītājas vainu, bet saskatījusi atbildētāja vainu nelaimes gadījumā.

Apelācijas sūdzībā atbildētājs atsaucās uz apstākli, ka ar spriedumu ir piedzīta pārāk liela naudas summa, kas ir pretēja tiesu praksei. No Latvijas Republikas Augstākās tiesas "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" tiesu prakses apkopojuma 2014.gadā 6.atziņas redzams, ka atlīdzības apmērs par morālo kaitējumu nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties no taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem. Jāņem vērā, ka vienotas likmes atlīdzības apmēra noteikšanai par morālo kaitējumu nepastāv. To nosaka, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu, raksturu, tā nodarīšanas apstākļus un sekas, kā arī citus būtiskus apstākļus. Piespriežamai summai jeb atlīdzinājumam jāpilda taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkcija. Tam ne tikai jāsniedz mierinājums personai, kuras tiesības tikušas aizkartas, bet arī jāattur vainojamā persona no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē. Tādējādi atlīdzinājumam jābūt

samērīgam.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 423.panta pirmo daļu, prasītājas pārstāvis lūdz apelācijas instances tiesu apmierināt prasītājas celto prasību pret atbildētāju, pamatojoties uz prasības pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem un izteiktajiem lūgumiem.

Tiesas sēdē atbildētāja sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" pārstāve zvērināta advokāte Anna Paučonoka apelācijas sūdzību uzturēja saskaņā ar apelācijas sūdzībā norādītajiem apstākļiem un pamatojumu, savukārt prasību neatzina.

Tiesas sēdē prasītājas /pers. C/ pārstāvis zvērināts advokāts Jānis Zaļais prasību uzturēja saskaņā ar prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem un pamatojumu, savukārt apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

Noklausoties pušu pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudot un savstarpējā kopsakarā novērtējot lietā esošos pierādījumus, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasība apmierināma daļēji.

Saskaņā ar Civillikuma 2347.pantā noteikto, ja kāds ar darbību, par ko viņš ir vainojams un kas ir prettiesīga, nodara otram miesas bojājumu, tad viņam jāatlīdzina tam ārstēšanās izdevumi un bez tam, pēc tiesas ieskata, varbūtēja atrautā peļņa, un atlīdzība (mantiska kompensācija) par morālo kaitējumu.

Tam, kura darbība saistīta ar paaugstinātu bīstamību apkārtējiem (transports, uzņēmums, būvniecība, bīstamas vielas u.tml.), ir jāatlīdzina zaudējumi, ko nodarījis paaugstinātas bīstamības avots, ja viņš nepierāda, ka zaudējums radies nepārvaramas varas dēļ, ar paša cietušā nodomu vai viņa rupjas neuzmanības dēļ. Ja paaugstinātas bīstamības avots izgājis no īpašnieka, glabātāja vai lietotāja valdījuma bez viņa vainas, bet citas personas prettiesisku darbību rezultātā, par nodarīto zaudējumu atbild šī persona. Ja valdītājs (īpašnieks, glabātājs, lietotājs) arī uzvedies neattaisnojoši, atbildību par nodarīto zaudējumu var prasīt kā no personas, kas lietojusi paaugstinātas bīstamības avotu, tā arī no tā valdītāja, ievērojot, cik katrs vainīgs.

Saskaņā ar Civillikuma 2349.pantā noteikto, ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums, tad arī par to noteicama atlīdzība, pēc tiesas ieskata.

Lietā nav strīda par faktu, ka prasītāja kopš 2008.gada 1.aprīļa strādāja pie atbildētāja un no 2010.gada 8.aprīļa viņas amats bija – ķīmisko vielu žāvēšanas operatore (815207), 2013.gada 11.martā plkst.00:10 darba vietā (ražotnes trešā stāva telpā Nr.100) notika nelaimes gadījums, ko apliecina lietas materiāliem pievienotais akts par nelaimes gadījumu darbā, 2013.gada 12.martā atbildētājs ar rīkojumu Nr.13 nolēma izveidot komisiju notikušā nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanai, komisija savu darbu pabeidza, sastādot aktu Nr.1/0900462013 (turpmāk tekstā – akts).

Atbildētājs savā apelācijas sūdzībā norāda, ka, lai būtu pamats piedzīt atlīdzību par nemantisko kaitējumu par labu prasītājai, jākonstatē, ka prasītājai miesas bojājumi nodarīti ar atbildētāja vainojamu, prettiesīgu darbību. Atbildētājs uzskata, ka lietas izskatīšanas gaitā ir pierādījis divus rupjus prasītājas darba drošības noteikumu pārkāpumus, proti, smēķēšanu neatļautā vietā, kā arī izsniegto darba apavu neizmantošanu, turpretī atbildētājs ir veicis nepieciešamos pasākumus statiskās elektrības riska samazināšanai, proti, nodrošinājis prasītāju ar aizsargapģērbu un apaviem, kā arī nodrošinājis iekārtas sazemējumu. Minēto pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā un ignorējusi atbildētāja atsauci uz Civillikuma 1645.pantu, nosakot prasītājas tiesības saņemt atlīdzību un lemjot par atlīdzības apmēru.

Darba aizsardzības likuma 4.panta pirmajā daļā noteikti darba aizsardzības vispārīgie principi, saskaņā ar kuriem darba devējs veic darba aizsardzības pasākumus. Cita starpā noteikts, ka darba vidi izveido tā, lai izvairītos no darba vides riska vai mazinātu nenovēršama darba vides riska ietekmi; novērš darba vides riska cēloņus; izveido saskaņotu un visaptverošu darba aizsardzības pasākumu sistēmu (4.panta pirmās daļas 1., 2., 6.punkti). Atbilstoši minētā likuma 5.panta otrajā daļā noteiktajam darba devējam ir pienākums nodrošināt darba aizsardzības sistēmas darbību uzņēmumā. Saskaņā ar minētā likuma 27.panta pirmajā daļā noteikto darba devējs ir atbildīgs par nodarbināto drošību un veselību darbā.

Minētajā aktā (lietas 1.sēj. 9.-13.lapas) kā nelaimes gadījuma cēloņi norādīti nedroša darba vide un nepilnīga darba vides risku novērtēšana. Aktā, cita starpā, konstatēts, ka darba vides riska faktoru novērtēšana veikta nepilnīgi, nav vērtēts risks par statisko elektrību, prasītāja nav iepazīstināta ar risku novērtējumu, riska mazināšanas pasākumu plānā 2011.-2015.gadam nav paredzēti pasākumi statiskās elektrības samazināšanai vai novēršanai, nav veikta darba vides risku novērtēšana 2012.gadā, par ko Zemgales RVDI amatpersona 2013.gada 7.janvārī ir izdevusi rīkojumu, rīkojums noteiktajā termiņš nav izpildīts (uzņēmums pēc notikušā nelaimes gadījuma ir pieprasījis termiņa pagarinājumu), porofora ražošanas telpā Nr.100 nav veikti laboratoriskie mērījumi mikroklimatam un ķīmisko vielu koncentrācijai darba vides gaisā. Kaut arī Darba aizsardzības likuma 6.panta 6.punktā noteikts, ka, organizējot darba aizsardzību uzņēmumā, darba devējam ir tiesības apstrīdēt Valsts darba inspekcijas amatpersonu brīdinājumus, rīkojumus vai lēmumus likumā noteiktā kārtībā, šo aktu atbildētājs nav apstrīdējis, kas dod pamatu uzskatīt, ka atbildētājs ir piekritis tajā ietvertajiem secinājumiem.

Lai arī minētajam aktam, kā to savā apelācijas sūdzībā norādījis atbildētājs, pamatojoties uz judikatūras atziņām, nav piešķirama prejudiciāla nozīme, respektīvi, tas pats par sevi tiesai nav saistošs, tomēr, Civillietu tiesu kolēģijai, noskaidrojot lietas apstākļus, šis akts ir vērtējams kā viens no pierādījumiem kopsakarā ar citiem lietā esošiem pierādījumiem.

Pārbaudot un novērtējot lietā esošos pierādījumus to savstarpējā kopsakarā, Civillietu tiesu kolēģijai nav pamata apšaubīt aktā konstatētos apstākļus un ietvertos secinājumus par nelaimes gadījuma cēloņiem – nedrošu darba vidi un nepilnīgu darba vides risku novērtēšanu.

Darba aizsardzības likuma 7.pants noteic, ka darba devējs nodrošina darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" 14.punktā minēto, novērtējot darba vides risku, darba devējs nodrošina: darba vides un tajā esošo darba vietu vai darba veidu

pārbaudi, nosakot tajos pastāvošos darba vides faktorus un konstatējot faktorus, kuri rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai; darba vides faktoru mērījumus, ja tas nepieciešams, lai noteiktu, vai darba vides faktors rada risku nodarbināto drošībai un veselībai; to darba vides faktoru novērtēšanu, kuri rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai.

No atbildētāja darba aizsardzības speciālista /pers. L/ paskaidrojumiem, kas 2013.gada 23.aprīlī sniegti Valsts darba inspekcijas amatpersonai, izriet, ka 2012.gada aprīlī viņš sācis darba attiecības pie atbildētāja un veicis darba vietu analīzi un apsekošanu, bet lielā darba apjoma dēļ nav ticis līdz ražotnes trešā stāva telpai Nr.100 (lietas 1.sēj.52.lapa).

No atbildētāja darba aizsardzības speciālista /pers. L/ paskaidrojumiem, kas 2013.gada 10.aprīlī sniegti Valsts darba inspekcijas amatpersonai, izriet, ka telpā Nr.100 mērījumi putekļiem, ķīmiskām vielām nav veikti un ka risks par statisko elektrību vai tās ietekmi nav vērtēts, kaut arī risku vērtēšanu veikusi SIA "KOMIN" 2011.gada 16., 24.februārī. Tāpat norādīts, ka prasītāja nav iepazīstināta ar darba vietas risku novērtējumu, jo darbinieks, kad tika veikta iepazīstināšana ar riska vērtējumu, bija slims vai atvaļinājumā (lietas 1.sēj. 54.lapa).

Arī Zemgales reģionālās Valsts darba inspekcijas amatpersonas 2013.gada 12.marta aktā par konstatētajiem faktiem norādīts, ka prasītāja nav iepazīstināta ar risku novērtējumu (lietas 1.sēj. 70.lapa). Savukārt Zemgales reģionālās Valsts darba inspekcijas amatpersonas 2013.gada 10.aprīļa aktā par konstatētajiem faktiem norādīts, ka darba vides risku novērtējumā nav veikta riska novērtēšana statiskajai elektrībai, 2011.gada 16., 24.februārī veikts nepilnīgs risku novērtējums (lietas 1.sēj. 72.lapa).

Pārlūkojot SIA "KOMIN" sastādītos Darba vides pārbaudes rezultātus uzņēmumā SIA " /nosaukums/ " 2011.gada 16., 24.februārī (lietas 1.sēj. 89.-92.lapa) nepārprotami redzams, ka statiskās elektrības risks nav vērtēts.

Minēto trūkumu nespēj novērst 2012.gada 12.jūlija Protokolā par darbinieku darba vides riska faktoru novērtējumu (lietas 1.sēj. 236.-237.lapas) secinātais, ka 2011.gadā veiktā riska novērtējuma rezultāti atbilst esošajai situācijai, jo šis secinājums tikai vēlreiz apstiprina, ka arī līdz 2012.gada jūlijam atbildētājs joprojām nebija veicis statiskās elektrības riska novērtēšanu.

No lietas materiāliem izriet, ka atbildētāja darbinieki snieguši atšķirīgus paskaidrojumus un liecības attiecībā uz ražotnes trešā stāva telpā Nr.100 izvietotā maisītāja darbību un statiskās elektrības izlādēm, strādājot ar šo iekārtu. Piemēram, lieciniece /pers. H/ apliecinājusi, ka, strādājot ar poroforu, nekad nav dabūjusi statisko elektrību, vienlaikus no atbildētāja darbinieces - operatores /pers. P/ paskaidrojumiem, kas 2013.gada 23.aprīlī sniegti Valsts darba inspekcijas amatpersonai (lietas 1.sēj. 239.-241.lapas), izriet, ka, piespiežoties pie maisītāja korpusa kopā ar porofora maisu, bija jūtami statiskās elektrības triecieni, lai gan uz korpusa bija zemējums, tāpat norādīts, ka par statiskās elektrības izlādēm ticis ziņots maiņas meistaram. Aktā (lietas 1.sēj. 9.-13.lapas) no atbildētāja darbinieku /pers. R/, /pers. L/, /pers. S/ paskaidrojumiem fiksēts, ka porofora maisītājam telpā Nr.100 katru nedēļu tiek veiktas pārbaudes, taču dokumentārs apliecinājums tam – maiņas izpildes žurnāls ugunsgrēka laikā ir sadedzis.

Pie minētajiem apstākļiem kritiski vērtējami atbildētāja apelācijas sūdzībā ietvertie argumenti par to, ka atbildētājs faktiski bija veicis nepieciešamos pasākumus statiskās elektrības riska samazināšanai, proti, nodrošinājis prasītāju ar aizsargapģērbu un apaviem, kā arī nodrošinājis iekārtas sazemējumu, jo prasītājas nodrošināšanu ar aizsargapģērbu un apaviem vien nevar uzskatīt par pietiekamu pasākumu statiskās elektrības riska, kura novērtēšana uzņēmumā vispār nebija veikta, novēršanai vai mazināšanai, savukārt lietas apstākļi un pretrunīgie pierādījumi par ražotnes trešā stāva telpā Nr.100 izvietotā maisītāja darbību neapstiprina atbildētāja apgalvojumu, ka iekārtas sazemējums būtu bijis pienācīgi nodrošināts un kontrolēts.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītajam prasītājas darba drošības noteikumu pārkāpumam - smēķēšanai neatļautā vietā - nav tiešas saistības ar prasītājai darba vietā nodarīto kaitējumu.

Nav strīda par to, ka lietā esošajā atbildētāja iesniegtajā video ierakstā fiksēts, ka prasītāja kopā ar liecinieci /pers. G/ vairākkārtīgi dodas smēķēt uz 99.telpu, taču aizdegšanās brīdī prasītāja atrodas telpā Nr.100 un pa koridoru dodas dušas telpu virzienā. Līdz ar to, kaut arī atbildētājs pamatoti norādījis, ka, smēķēšana 99.telpā nav bijusi atļauta un tādējādi prasītāja pārkāpusi darba drošības noteikumus, tomēr lietā esošie pierādījumi neapstiprina, ka aizdegšanās būtu notikusi 99.telpā, kur prasītāja smēķēja, bet gan tā ir notikusi 100.telpā, kurā prasītāja veica savus darba pienākumus.

Lai arī lietā nav strīda par to, ka prasītāja aizdegšanās brīdī savā darba vietā strādāja personiskos apavos, nevis darba apavos, ko viņai kopā ar darba apģērbu bija izsniedzis atbildētājs, tomēr no lietā esošajiem pierādījumiem Civillietu tiesu kolēģijai nav pamata secināt, ka aizdegšanās iemesls būtu bijuši tieši prasītājas apavi, par kuru izgatavošanas materiālu lietā nav vienozīmīgu pierādījumu. Proti, aktā (lietas 1.sēj. 9.-13.lapas) norādīts, ka saskaņā ar /pers. G/ paskaidrojumu, nelaimes gadījuma brīdī /pers. C/ kājās bija personīgās šņorējamās krosenes sarkanā krāsā, iespējams zamšveidīga materiāla, savukārt 2015.gada 4.marta Valsts policijas vēstulē Labklājības ministrijas Valsts darba inspekcijai (lietas 1.sēj. 219.-220.lapas) ietverta norāde uz prasītājas liecināto, ka notikuma dienā viņa bija ģērbusies sintētiskos sporta apavos, jo speciālie apavi ir ļoti smagi un neērti, tāpēc viņa izmanto vienmēr personīgos apavus.

Lietā esošā 2015.gada 20.februāra Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes Eksperta atzinuma par papildus ugunsgrēku tehniskās ekspertīzes veikšanu (lietas 2.sēj. 2.-6.lapas) secinājumu daļā tikai varbūtības formā norādīts, ka statiskās elektrības lādiņa izlāde varēja rasties no cietušās darbinieces sporta apaviem, kas viņai kājās bija porofora iekraušanas brīdī. Vienlaikus lietā esošie pierādījumi apstiprina, ka prasītāja savos personīgos apavos ir strādājusi ne tikai nelaimes gadījuma laikā, bet gan jau ilgstoši pirms tam, taču atbildētājs nav tam pievērsis pienācīgu uzmanību un nav izteicis prasītājai aizrādījumus, izskaidrojot šādas darbības varbūtējās sekas. Kā jau tas iepriekš konstatēts, prasītāja nav instruēta par statiskās elektrības risku darba vietā. No paskaidrojumos apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja pārstāves

norādītā izriet, ka, prasītājai un citiem uzņēmuma darbiniekiem strādājot naktsmaiņā (20:00-8:00), viņi savās darba vietās ieradušies, esot iepriekš informēti par saviem darba pienākumiem, un patstāvīgi pildījuši uzdotos pienākumus. Nakts maiņas laikā meistara nav bijis. Līdz ar to secināms, ka darba izpildi un līdz ar to arī apģērba piemērotību veicamā darba specifikai nakts maiņā neviens nav kontrolējis. Lai arī Darba aizsardzības likuma 6.panta 1.punktā noteiktas darba devēja tiesības, organizējot darba aizsardzību uzņēmumā, saskaņā ar likumu piemērot nodarbinātajiem disciplinārsodus par darba aizsardzības normatīvo aktu un citu darba aizsardzības noteikumu pārkāpumiem, kā arī darba devēja prasību neizpildi darba aizsardzības jautājumos, lietā nav ziņu par šādu disciplinārsodu piemērošanu prasītājai. Līdz ar to secināms, ka atbildētājam nav bijuši iebildumi tam, ka prasītāja darba laikā izmanto personīgos apavus.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītāja, darba veikšanai neizmantojot viņas rīcībā nodotos speciālos apavus un smēķējot šim nolūkam nepiemērotā telpā, ir pārkāpusi darba drošības noteikumus, taču nevar uzskatīt, ka viņa būtu rīkojusies augstākā mērā vieglprātīgi un nevērīgi, vai mazāk rūpējusies par viņai uzticētām svešām lietām un darīšanām nekā par savām pašas, vai arī uzsākusi tādu darbību, kuras kaitīgums un bīstamība nevarēja un nedrīkstēja palikt viņai nezināmi, proti, nav pamata konstatēt, ka prasītāja, veicot darba pienākumus, būtu pieļāvusi rupju neuzmanību Civillikuma 1645.panta izpratnē.

Lietā esošajā atbildētāja Darba drošības instrukcijā darbam ar poroforu-57 (lietas 1.sēj. 109.lapa), cita starpā, norādīts, ka porofors-57 ir sprādzienbīstama, viegli uzliesmojoša viela, kas viegli uzliesmo no trieciena, berzes vai dzirksteles vai cita aizdegšanās avota, zemākā sprādzienbīstamās koncentrācijas robeža putekļu maisījumam ar gaisu no 5,2g/m^3, uzglabāšanas temperatūra nedrīkst pārsniegt 20^0 C.

Ņemot vērā to, ka porofora ražošanas telpā Nr.100 nebija veikti laboratoriskie mērījumi mikroklimatam un ķīmisko vielu koncentrācijai darba vides gaisā, Civillietu tiesu kolēģijai nav pamata apšaubīt pirmās instances tiesas spriedumā secināto, ka nelaimes gadījums darbā varēja notikt statiskās elektrības lādiņa izlādes dēļ, kas radās no iekārtas maisītāja darbības, uzkrājoties tajā statiskajai elektrībai un brīdī, kad prasītāja bēra tajā poroforu, radot statiskās elektrības lādiņa izlādi, kaut arī pēc atbildētāja paskaidrojumiem iekārta ir sazemēta. Minēto, bez citiem jau iepriekš vērtētiem pierādījumiem, apstiprina arī Eksperta atzinuma par papildus ugunsgrēku tehniskās ekspertīzes veikšanu (lietas 2.sēj. 2.-6.lapas) secinājumu daļā norādītais.

Ņemot vērā minēto, atbildētāja veiktos pasākumus statiskās elektrības riska novērtēšanai un samazināšanai, darbinieku instruēšanai par darba veikšanu bīstamos apstākļos, kā arī darbinieku kontrolei, Civillietu tiesu kolēģija vērtē kā nepilnīgus un nepietiekamus, līdz ar to nav pamata konstatēt, ka prasītāja darbā guvusi miesas bojājumus tikai pašas neuzmanības un nepienācīgas rūpības dēļ, savukārt atbildētājam, kurš ir nepilnīgi novērtējis darba vides riskus un nav pienācīgi nodrošinājis darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā, ir jāatlīdzina prasītājai ārstēšanās izdevumi un atlīdzība par morālo kaitējumu atbilstoši Civillikuma 2347.pantā noteiktajam.

Civilprocesa likuma 1635.pants noteic personas tiesības saņemt atlīdzību par tādu tiesību aizskārumu, kura rezultātā tai ir nodarīts kaitējums. Kaitējums kā neatļautas darbības sekas var būt gan mantisks, gan nemantisks. Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas.

Saskaņā ar Civillikuma 2349.pantā noteikto, ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums, tad arī par to noteicama atlīdzība pēc tiesas ieskata. Atlīdzība noteicama par tām negatīvajām sekām, ko nevar izmērīt kā mantisku samazinājumu, proti, zaudējumu.

No judikatūras un tiesu prakses atziņām izriet, ka ar terminu "morālais kaitējums" apzīmē plašāku kategoriju, kurā kā viena no apakšgrupām ietilpst atlīdzība par sakropļojumu un izķēmojumu. Likums neparedz atsevišķi atlīdzību par sakropļojumu vai izķēmojumu un vēl arī atlīdzību par sāpēm un ciešanām (morālo kaitējumu).

No Augstākās tiesas Senāta secinājumiem civillietā Nr.SKC-226/2010 izriet, ka Civillikuma 2349.pants ir tiesiskais pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai par sakropļojumu vai izķēmojumu. Ja persona noteiktā laika posmā ir izjutusi garīgas ciešanas sakarā ar radušos sakropļojumu vai izķēmojumu, tad viņa ir tiesīga saņemt par to atlīdzinājumu.

Nav strīda par to, ka prasītāja darba vietā 2013.gada 11.martā notikušajā nelaimes gadījumā apdegumu rezultātā ir guvusi miesas bojājumus.

No SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" 2013.gada 15.marta Izziņas par veselības traucējumu smaguma pakāpi nelaimes gadījumā darbā cietušajam nodarbinātajam vai citai personai, kura ir pakļauta apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem un arodslimībām, izriet, ka prasītāja uzņemta un izmeklēta SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca stacionārā "Biķernieki"" 2013.gada 11.martā plkst. 3:25 ar smagiem veselības traucējumiem.

Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Ķirurģiskās infekcijas klīnikas Valsts apdegumu centra izraksts-epikrīze no pacienta medicīniskās kartes Nr./Nr./ (lietas 1.sēj. 14.lapa) apstiprina prasītājai noteikto pamatdiagnozi – apdegumu slimība (sejas, kakla, abu roku, abu kāju, gluteālās daļas, ķermeņa priekšpuses 40% II A-B – III pakāpes termisks apdegums; elpošanas ceļu apdegums, saindēšanās ar degšanas produktiem), kā arī pamatdiagnozes sarežģījumus – difūzs strutains endobronhīts, abpusēja pneimonija, sepse, multipli ķermeņa pēcapdeguma rētaudi.

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2015.gada 2.aprīļa lēmums Nr.35-2015-965 (lietas 2.sēj.61.-62.lapas) apstiprina, ka prasītājai pēc plašiem ķermeņa un ekstremitāšu apdegumiem saglabājas masīvi rētaudi, labā ceļa, abu pēdu un elkoņa locītavas kontraktūra, trofiskas čūlas uz kājām, izvērtēti veselības traucējumi un funkcionēšanas ierobežojumi kā smagi un secināts, ka tie atbilst 75% darbspēju zaudējumam. Ar šo komisijas lēmumu prasītājai noteikta 2.grupas invaliditāte līdz 2017.gada 2.martam un noteikts darbspēju zaudējums procentos – 75%.

No lietā esošā ārsta psihiatra, psihoterapeita /pers. D/ konsultatīvā atzinuma (lietas 1.sēj. 15.-16.lapas) izriet, ka prasītāja ir cietusi no smagiem un dziļiem apdegumiem ar sekojošu apdegumu slimību; par slimības smagumu liecina

apdeguma pakāpe un platums, kā arī smaga šoka stāvoklis ar apziņas aptumšošanos. Atzinumā arī konstatēts, ka prasītājai ir acīmredzami psihiskie traucējumi, kuri izveidojušies kā sekas pēc nelaimes gadījuma 2013.gada martā, proti, prasītājai ir konstatējams trauksmaini depresīvs stāvoklis, kas ir saistīts ar reāliem un iespējamiem zaudējumiem viņas dzīvē – viņa ir zaudējusi veselību, darba spējas, sievišķīgumu, pievilcību un baidās zaudēt savu civilvīru. Atzinumā konstatēts, ka reāli mainījies arī prasītājas ķermeņa stāvoklis, bet slimīgam psihiskajam stāvoklim ir tendence kļūt par hronisku, padarot pacienti par hroniski slimu ar iespējamu invaliditāti. Atzinumā secināts, ka prasītājai sava izkropļojuma dēļ būs izteiktas grūtības sociālā funkcionēšanā, ja tas paredz ķermeņa atkailināšanu, neizbēgama kauna sajūta par sava ķermeņa izkropļoto izskatu, baiļu sajūta par spēju strādāt un spēju nodrošināt bērna iztiku. Atzinumā ārsts prasītājai ieteicis individuālo psihoterapiju un psihofarmakoterapiju trauksmaini depresīva stāvokļa ārstēšanai un psiholoģiskas traumas seku novēršanai, norādot, ka terapijai jābūt ilgstošai un nepārtrauktai.

Ievērojot konstatētos apstākļus, tostarp Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2015.gada 2.aprīļa lēmumā Nr.35-2015-965 (lietas 2.sēj.61.-62.lapas), ārsta psihiatra, psihoterapeita /pers. D/ konsultatīvajā atzinumā (lietas 1.sēj. 15.-16.lapas) norādīto, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka atbildētājs ir vainojams kaitējuma, tostarp morālā kaitējuma, nodarīšanā prasītājai, kas dod pēdējai tiesību prasīt apmierinājumu no atbildētāja, kā arī atzīst par pierādītu prasītājas apgalvojumu, ka viņai nodarīto miesas bojājumu rezultātā ir radīts sakropļojums.

Civillietu tiesu kolēģija kā nepamatotus un noraidāmus vērtē atbildētāja iebildumus par to, ka prasītājai kā darbiniekam bija noformēta apdrošināšanas polise, tāpēc prasījums par ārstēšanās izdevumiem būtu noraidāms.

No atbildētāja 2014.gada 20.janvāra izziņas Nr.16 (lietas 1.sēj.187.lapa) izriet, ka 2013.gadā, kad notika nelaimes gadījums, atbildētājs kā darba devējs bija noformējis prasītājai kā darbiniekam veselības apdrošināšanas polisi Nr./Nr.//Nr./Nr./ "BTA Insurance Company" SE ar apdrošinājuma summu LVL 1000,00. Polise noformēta arī 2014.gadā ar apdrošinājuma summu EUR 1425,00.

Lietas materiāliem pievienotais SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" Ķirurģiskās infekcijas klīnikas Valsts apdegumu centra Izraksts-epikrīze (lietas 1.sēj. 14.lapa) un aprēķins Nr./Nr./(lietas 1.sēj. 18.lapa) apstiprina, ka prasītāja stacionārā Intensīvās terapijas nodaļā ārstējusies no 2013.gada 11.marta līdz 2013.gada 20.decembrim un ārstēšanās izdevumi, kurus tiek lūgts piedzīt no atbildētāja, ietver pacienta līdzmaksājumu par operācijām vispārējā narkozē un pacientu iemaksu, kopā LVL 280,00 apmērā.

Vadoties no loģikas apsvērumiem un dzīvē gūtiem novērojumiem, Civillietu tiesu kolēģijai nav pamata uzskatīt, ka ārstēšanās izdevumi stacionārā intensīvās terapijas nodaļā vairāk kā deviņu mēnešu garumā varētu būt mazāki par prasītājas polisē noteikto apdrošinājuma summu. Turklāt atbildētājs nav pierādījis savus iebildumus, proti, to, ka minēto izdevumu LVL 280,00 apmērā apmaksu prasītājai garantētu viņas polise.

Ievērojot vispārzināmo praksi juridisko personu norēķiniem skaidras un bezskaidras naudas formā, Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, lietas materiālos esošais atbildētāja ražotnes vadītāja /pers. I/ dienesta ziņojums par LVL 700 nodošanu prasītājas ārstēšanai pēc uzņēmuma administrācijas rīkojuma (lietas 1.sēj. 188.lapa) neapstiprina faktu, ka atbildētājs būtu apmaksājis prasības pieteikumā norādītos prasītājas ārstēšanās izdevumus.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja atlīdzību par sakropļojumu LVL 100 000,00 apmērā, kas sastāv no atlīdzības par personisko kaitējumu LVL 40 000,00 un atlīdzības par morālo kaitējumu LVL 60 000,00.

Nosakot atlīdzības par morālo kaitējumu apmēru, Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā prasītājai nodarītā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Vienlaikus Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā judikatūras atziņas, konkrēti, Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 12.jūnija spriedumā lietā Nr.C26122510, SKC-122/2013 norādīto, ka "vienotas likmes, uz kuru pamata noteikt atlīdzību par morālo kaitējumu, kā arī veselībai nodarīto kaitējumu sakropļojuma gadījumā, nepastāv, tāpēc atlīdzības apmērs nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, kā to paredz Civillikuma 5.pants; tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas noteikumiem sprieduma pamatojumā jānorāda argumenti, kuru dēļ tā uzskatījusi, ka noteiktais atlīdzinājums atbilst taisnības apziņai, citiem vārdiem sakot, ka atlīdzinājums ir taisnīgs un samērīgs (tāds, kas dod apmierinājumu cietušajai personai, un vienlaikus kalpo arī kā līdzeklis pušu samierināšanai un sasniedz ģenerālās prevencijas mērķi); (..) tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru".

Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, vērā ņemamas arī Augstākās tiesas izdotā Tiesu prakses apkopojumā "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās", Rīga 2014.gads, ietvertās atziņas, tostarp, kopsavilkuma daļas 8.punktā norādītais, ka Civillikuma 2349.pants ir tiesiskais pamats atlīdzībai par sakropļojumu vai izķēmojumu, kas kā atsevišķa apakšgrupa ietilpst jēdzienā "atlīdzība par morālo kaitējumu"; (..) nav nosakāma atsevišķi atlīdzība par sakropļojumu vai izķēmojumu un vēl arī atlīdzība par sāpēm un ciešanām jeb morālo kaitējumu; (..) sprieduma rezolutīvajā daļā ir nosakāma viena atlīdzības summa par morālo (nemantisko) kaitējumu.

Izvērtējot atlīdzības par nemantisko kaitējumu apmēra samērīgumu, atbilstoši tiesu praksei, Civillietu tiesu kolēģija konstatē, ka, piemēram, lietā Nr.SKC-319/2011 ar 2011.gada 26.oktobra spriedumu Senāts atstājis negrozītu Civillietu tiesu palātas 2009.gada 4.novembra spriedumu, ar kuru, pamatojoties uz Civillikuma 2349.pantu, noteikta atlīdzība par sakropļojumu LVL 25000,00 (minētajā summā ietverta arī atlīdzība par morālo kaitējumu LVL 10000,00) apstākļos, kad prasītājam, nokrītot no liela augstuma, gūto smagu miesas bojājumu rezultātā daļēji amputēts kreisais plecs, kā dēļ daļēji zudusi kreisās rokas un pleca kustību funkcionalitāte. Lietā Nr.SKC-0530-13 Senāts grozījis Civillietu tiesu palātas 2012.gada 21.februāra spriedumu, nosakot piedzenamo atlīdzību par morālo kaitējumu LVL 25000,00 apmērā, apstākļos,

kad prasītājam nodarīto smago miesas bojājumu dēļ bija jāpārcieš vairākas operācijas Latvijā un ārvalstīs, tostarp ar asins preparātu pārliešanu, kā arī prasītājam, cita starpā, konstatēts daļējs kustību zudums, labā elkoņa leņķveida kontraktūra, posttraumatiskā stresa sindroms. Savukārt lietā Nr.SKC-627/2011 ar Senāta rīcības sēdes 2012.gada 17.novembra lēmumu atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar kasācijas sūdzību par Civillietu tiesu palātas 2010.gada 11.maija spriedumu, ar kuru par labu prasītājam piedzīta atlīdzība par morālo kaitējumu LVL 15000,00 un atlīdzība par sakropļojumu LVL 15000,00 (kopā LVL 30000,00) apstākļos, kad prasītājs guvis smagus miesas bojājumus – galvas sasitumu, galvas smadzeņu satricinājumu, sistu brūci apakšlūpā un labajā ausī, apakšžokļa lūzumu, kreisā augšstilba kaula vaļēju lūzumu, labā atslēgas kaula mežģīnjumu un traumatisku šoku II pakāpē.

Vienlaikus ņemams vērā, ka katrā lietā par nemantiskā kaitējuma atlīdzības piedziņu individuālie apstākļi ir īpaši niansēti un atšķirīgi, līdz ar to faktiski nesalīdzināmi.

Ņemot vērā augstāk konstatētos apstākļus un tiesu praksi, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājai ir nodarīts smags morāls kaitējums un par nemantisko kaitējumu viņai nosakāma atlīdzība EUR 50 000,00 apmērā, savukārt prasība pārējā daļā, proti, daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzības EUR 92 287,18 apmērā piedziņu – noraidāma. Nosakot minēto atlīdzību, Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā prasītājas pārdzīvotās fiziskās, kā arī garīgās ciešanas, kas saistītas gan ar iegūto miesas bojājumu raksturu (termiskie apdegumi un saindēšanās ar degšanas produktiem) un palikušo ķermeņa sakropļojumu, atveseļošanās procesa ilgumu un atveseļošanās produktivitāti, nākotnes atlabšanas iespējām, gan dzīves kvalitātes samazināšanos sakropļojuma rezultātā, emocionālo spriedzi gūto miesas bojājumu ārstēšanas procesā, gan arī nespēju atgriezties ierastajos dzīves apstākļos un turpmāk iespējamos hroniska rakstura veselības bojājumus.

Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, šāda atlīdzība konkrētajos apstākļos sniegs atbilstošu apmierinājumu prasītājai kā cietušajai personai, kas arī ir celtās prasības mērķis, turklāt pildīs prevencijas funkciju – atturēs atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē, kā arī pildīs samierināšanas funkciju – panāks daļēju konfliktējošo pušu samierināšanu.

Vienlaikus Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka noteiktais atlīdzinājums EUR 50000,00 apmērā, salīdzinoši ar iepriekš minētajās citās tiesu lietās piespriestajām atlīdzības summām par morālo kaitējumu un sakropļojumu, ir uzskatāms par samērīgu un atbilstīgu nodarītajam kaitējumam. Rakstveida pierādījumi lietā apstiprina, ka prasītāja nelaimes gadījumā darba vietā guvusi ne tikai plašus ķermeņa termiskos apdegumus un elpošanas ceļu apdegumus, bet arī saindējusies ar degšanas produktiem, pārcietusi vairākas sarežģītas operācijas, tai skaitā, ar asins preparātu pārliešanu un audu pārstādīšanu, vairāk kā deviņus mēnešus ārstējusies intensīvās terapijas nodaļā un pēc tam turpinājusi ambulatoro ārstēšanos, kā arī guvusi 75% darbspēju zudumu, pie kam patreiz pēc lietā esošajiem pierādījumiem nav pamata uzskatīt, ka tuvākajā nākotnē darbspēju zuduma pakāpe viņai varētu ievērojami samazināties, kā arī prasītājai ķermeņa sakropļojuma dēļ būtiski samazinājusies dzīves kvalitāte un radušās psihiska rakstura veselības problēmas.

Ievērojot augstāk minēto, prasība ir apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētāja prasītājas labā ārstniecības izdevumus EUR 398,40, kā arī atlīdzību par nemantisko kaitējumu EUR 50 000,00, un noraidot prasību daļā par atlīdzības par nemantiskā kaitējuma EUR 92 287,18 piedziņu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 635.panta ceturto daļu, ja apelācijas instances tiesa noraida prasību lietā, kurā pirmās instances tiesa saskaņā ar šā likuma 205.pantu pieļāvusi sprieduma izpildīšanu nekavējoties, vai tiesvedību šādā lietā izbeidz vai atstāj prasību bez izskatīšanas, tā vienlaikus izlemj jautājumu par sprieduma izpildīšanas pagriezienu.

Vērtējot minētās normas mērķi, Civillietu tiesu kolēģija secina, ka jautājums par sprieduma izpildīšanas pagriezienu izlemjams ne tikai gadījumā, ja apelācijas instances tiesa prasību noraida pilnībā, bet arī gadījumā, ja prasība tiek noraidīta kādā tās daļā.

Civilprocesa likuma 635.panta sestā daļā noteic, ka lietās par uzturlīdzekļu piedziņu, darba samaksas piedziņu, zaudējumu piedziņu sakarā ar personiskiem aizskārumiem, kuru rezultātā radies sakropļojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve, sprieduma izpildīšanas pagrieziens pieļaujams, ja atceltais spriedums pamatots uz prasītāja sniegtām nepatiesām ziņām vai uz viņa iesniegtiem viltotiem dokumentiem.

Civillietu tiesu kolēģija secina, ka lietā nav konstatējamas prasītājas sniegtas nepatiesas ziņas vai viņas iesniegti viltoti dokumenti.

Apelācijas instances tiesas sēdē noskaidrots, ka pusēm ir atšķirīgs viedoklis jautājumā par sprieduma izpildīšanas pagriezienu. Proti prasītājas pārstāvis uzskata, ka Civilprocesa likuma 635.panta sestajā daļā minētais "zaudējumu piedziņu sakarā ar personiskiem aizskārumiem, kuru rezultātā radies sakropļojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve" ir attiecināms uz visiem prasības pieteikumā norādītajiem prasījumiem, kas vērsti pret atbildētāju. Savukārt, atbildētāja pārstāve uzskata, ka Civilprocesa likuma 635.panta sestā daļa attiecināma tikai uz prasījumu par zaudējumu (dotajā gadījumā – ārstēšanās izdevumu) piedziņu, un tā nevar tikt attiecināta uz prasības pieteikumā ietvertajiem prasījumiem par personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma piedziņu. Vienlaikus abu pušu pārstāvji apstiprināja, ka pirmās instances tiesas sprieduma nekavējoša izpilde ir veikta pilnā apmērā.

Civillietu tiesu kolēģija, analizējot tiesību doktrīnā un judikatūrā nostiprinājušās atziņas, secina, ka ārpuslīgumiskās (delikta) atbildības gadījumā var rasties kā mantiskie zaudējumi (dotajā strīdā - ārstniecības izdevumi), tā arī nemantiskais kaitējums (dotajā strīdā – personiskais kaitējums un morālais kaitējums).

Tādējādi, ievērojot Civilprocesa likuma 635.panta ceturtajā, sestajā daļā noteikto, noraidot prasību daļā par nemantiskā kaitējuma EUR 92287,18 piedziņu, ir taisāms sprieduma izpildes pagrieziens, piedzenot no prasītājas par labu atbildētājam minēto summu EUR 92287,18 apmērā.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa izvērtējusi lietas apstākļus atbilstoši pierādījumiem lietā un

kopumā devusi tiem daļēji pareizu juridisko novērtējumu, taču noteikusi nesamērīgi augstu piedzenamās nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēru, neanalizējot tiesu praksi šajā jautājumā, kā arī noteikusi nekavējošu izpildi tiesas spriedumam daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzību, pienācīgi neizvērtējot tās nepieciešamību un lietderību, kas ir par iemeslu pirmās instances tiesas sprieduma grozīšanai apelācijas instancē.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Prasību, kuras kopējā summa ir EUR 142 685,59, apmierinot daļā par EUR 50 398,40 piedziņu, savukārt noraidot daļā par EUR 92 287,18 piedziņu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas noteikumiem tiesas izdevumi ir piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, tas ir, EUR 1553,35.

Valsts nodevas samaksa veicama sekojoši:

Saņēmējs: Valsts kase

Konta Nr.LV55TREL1060190911200

Reģistrācijas numurs 90000050138

Saņēmēja banka: Valsts kase

Kods TRELLV22

Iemaksas mērķis: valsts nodeva, kā arī dati lietas identificēšanai (juridiskas personas nosaukums, lietas numurs).

Kā redzams no lietas materiāliem, saistībā ar lietas izskatīšanu ir radušies sekojoši izdevumi: par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu pirmās instances tiesā – EUR 3,10 un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu apelācijas instances tiesā – EUR 1,55, kopā EUR 4,65 (lietas 2.sējuma 70.-71.lapa). Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu, 42.panta pirmo daļu no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, tas ir, EUR 1,64 apmērā, kuri maksājami sekojoši:

Saņēmējs: Tiesu administrācija

Konta Nr.: LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316

Saņēmēja banka: Valsts kase

Kods TRELLV22

Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (juridiskas personas nosaukums, lietas numurs).

Saskaņā ar Euro ieviešanas kārtības likuma 4.panta otro daļu, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, latos izteiktu iesākto, bet nepabeigto (neizpildīto) tiesisko instrumentu kopsummu konvertē *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus. Nepabeigtā (neizpildītā) tiesiskā instrumenta kopsumma veidojas no konvertētajām sastāvdaļām. Nepabeigtā (neizpildītā) tiesiskā instrumenta kopsumma nepārsniedz sākotnējo tiesiskā instrumenta kopsummu latos, kura konvertēta *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus. Ņemot vērā minēto, sprieduma rezolutīvajā daļā norādītās piedzenamās summas tiek noteiktas *euro* atbilstoši Latvijas Bankas noteiktajam valūtas kursam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 434.panta ceturto daļu, 204.[1] pantu pusēm nosakāms 10 (desmit) dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430.pantu, 432.-434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

/pers. C/ prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" par ārstniecības izdevumu, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma piedziņu – apmierināt daļēji.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, ārstniecības izdevumus EUR 398,40 (trīs simti deviņdesmit astoņi *euro* un 40 centi) un atlīdzību par nemantisko kaitējumu EUR 50 000,00 (piecdesmit tūkstoši *euro* un 00 centi), kopā EUR 50 398,40 (piecdesmit tūkstoši trīs simti deviņdesmit astoņi *euro* un 40 centi).

/pers. C/ prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/" daļā par atlīdzības par nemantiskā kaitējuma EUR 92 287,18 (deviņdesmit divi tūkstoši divi simti astoņdesmit septiņi *euro* un 18 centi) piedziņu – noraidīt.

Taisīt sprieduma izpildīšanas pagriezienu, piedzenot no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, EUR 92 287,18 (deviņdesmit divi tūkstoši divi simti astoņdesmit septiņi *euro* un 18 centi).

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, valsts ienākumos valsts nodevu EUR 1553,35 (viens tūkstotis pieci simti piecdesmit trīs *euro* un 35 centi).

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,65 (četri *euro* un 65 centi).

Noteikt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, un /pers. C/,

personas kods /personas kods/, 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei. Šajā termiņā valsts ienākumos piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilna sprieduma sastādīšanas diena – 2016.gada 31.marts.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja
tiesnese /paraksts/ I.Stuberovska
Tiesneši /paraksts/ I.Jēkabsone
/paraksts/ N.Riņķis